คอลัมน์ เศรษฐศาสตร์บัณฑิต: เมื่อ ซีเอซี ร่วมผู้นำโลกแก้คอร์รัปชัน - กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2559

ดร.บัณฑิต นิจถาวร bandid.econ@gmail.com

อาทิตย์ที่แล้วต้องถือเป็น โอกาสทองของการต่อสู้ปัญหาคอร์รัปชัน และการมีส่วนร่วมของโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต หรือ CAC กับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระดับสากล เมื่อผู้นำประเทศ ผู้นำภาคเอกชนและ ภาคประชาสังคมจากทั่วโลกร่วมหารือกัน เป็นครั้งแรกที่กรุงลอนดอนในการประชุมLondon Anti-Corruption Summit 2016 เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม โดยมีรัฐบาลอังกฤษเป็นเจ้าภาพ เพื่อตกลงแนวทางร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดยจะผลักดัน มาตรการเพิ่มเติมเพื่อเปิดโปงการทุจริตคอร์รัปชัน ลงโทษผู้กระทำผิด สนับสนุนและปกป้องผู้ที่เข้าร่วมแก้ไขปัญหา และทำลายวัฒนธรรมของการทุจริตคอร์รัปชันที่มีอยู่

การประชุมครั้งนี้มีแรงผลักดันสำคัญจากปัญหาคอร์รัปชันที่ได้เติบโตเป็นปัญหารุนแรงที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก นายกรัฐมนตรีอังกฤษ นายเดวิด คาเมรอน (David Cameron)กล่าวว่า "คอร์รัปชันเป็นศัตรูต่อ ความก้าวหน้าและเป็นรากเหง้าของปัญหามาก มายที่มีอยู่ในโลก ทำลายการมีงานทำ ฉุดรั้ง การเติบโตของเศรษฐกิจ ทำให้คนจนไม่สามารถลืมตาอ้าปากได้ และทำลายความมั่นคงโดยผลักไสให้คนไปร่วมกับกลุ่มหัวรุนแรง"

ความรุนแรงของปัญหาคอร์รัปชัน ที่มีอยู่ในโลกขณะนี้ ได้ถูกตอกย้ำโดย ข้อมูลเอกสารปานามา หรือ Panama papers ที่ถูกเปิดเผยออกมา ชี้ให้เห็นขนาดของธุรกิจที่ไม่โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของนักการเมืองและนักธุรกิจที่อาจเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจที่ผิดกฎหมายหรือคอร์รัปชัน ผ่านการจัดตั้งบริษัทที่ซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่ปลอดภาษีต่างๆ ที่ไม่มีใครทราบว่า ใครเป็นเจ้าของที่แท้จริงของบริษัทเหล่านี้ และเงิน ที่เข้าออกบริษัทเหล่านี้มีที่มาที่ไปอย่างไร รวมถึงบทบาทของสถาบันการเงินที่ได้ถูกใช้ให้บริการทางการเงินกับบริษัทที่อาจทำผิดกฎหมายเหล่านี้ หรืออาจเกี่ยวโยงกับการทุจริตคอร์รัปชัน

คอร์รัปชันและความไม่โปร่งใสของธุรกิจเป็นของคู่กัน เป็นปัจจัยที่ทำลายธุรกิจและการพัฒนาประเทศ ทรัพยากรการเงินของประเทศที่มีอยู่จำกัดที่ควรถูกนำไปลงทุนก่อสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และความเป็นอยู่ของคนหมู่มาก เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ถนนหนทาง สะพาน และการ ให้บริการที่สำคัญต่างๆ กลับสูญเปล่าไปกับการทุจริตคอร์รัปชันโดยคนกลุ่มน้อย ที่นำทรัพยากรเหล่านี้เข้ากระเป๋าตนเอง โดยการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือเข้าบัญชีบริษัทลับที่ไม่เปิดเผยที่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นมา เพื่อซ่อนความมั่งคั่ง หรือเพื่อฟอกเงินที่ทุจริตให้เป็นเงินสะอาด ผ่านการนำเงินไปลงทุนในทรัพย์สินต่างๆ พูดได้ว่า ยิ่งจำนวนบริษัทเหล่านี้มีมากเท่าไร ก็ยิ่งสะท้อนถึงโอกาสที่การทุจริตคอร์รัปชันอาจรุนแรงมากขึ้น

ในการประชุมอาทิตย์ที่แล้ว กลุ่มผู้นำธุรกิจและภาคประชาสังคมจากทั่วโลกได้ร่วมกันออกแถลงการณ์ (Leader's Anti-Corruption Manifesto) เรียกร้องให้ผู้นำประเทศร่วมมือกันออกมาตรการต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชัน แถลงการณ์นี้ลงนามโดย

ผู้นำธุรกิจและภาคประชาสังคมจากสี่สิบเอ็ดองค์กรทั่วโลก ซึ่งโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต หรือ ซีเอซี ก็เป็นหนึ่งในสี่สิบเอ็ดองค์กรที่ได้รับเชิญให้ร่วมลงนาม โดยในแถลงการณ์ กลุ่มผู้นำธุรกิจและภาคประชาสังคมได้ เรียกร้องให้ผู้นำประเทศดำเนินการดังนี้

หนึ่ง รัฐบาลต้องออกมาตรการที่จะ สร้างความโปร่งใสให้กับการทำธุรกิจ โดยเฉพาะการเปิดเผยชื่อหรือตัวตนแท้จริงของเจ้าของบริษัทที่ได้ประโยชน์จากการ ทำธุรกิจของบริษัท (benef icial ownership) รวมถึงห้ามการทำธุรกิจ ที่ไม่โปร่งใสหรือที่ตั้งใจให้เป็นความลับ (Company secrecy)เพราะความไม่โปร่งใสเหล่านี้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

สอง รัฐบาลต้องสร้างสนามแข่งขันที่ เป็นธรรมให้กับการทำธุรกิจ ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาการซื้อขาย ว่าจ้าง การจัดซื้อจัดจ้าง และการลงทุนที่ทำโดยหน่วยงานภาครัฐอย่างโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถรับทราบและติดตามวิธีการใช้จ่ายเงินโดยหน่วยงานรัฐได้

สาม รัฐบาลต้องยุติการอภัยโทษ หรือการนิรโทษกรรมผู้ทำผิดกรณีทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อไม่ให้ผู้ที่กระทำความผิดสามารถหลีกเลี่ยงไม่ต้องรับโทษตามกระบวนการยุติธรรมของประเทศของตน และต้องมีกฎหมายหรือมาตรการที่จะคุ้มครองผู้ที่แจ้งเบาะแสการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นผู้ที่ร่วมแก้ไขปัญหา

ข้อเรียกร้องดังกล่าวมีความสำคัญ เพราะรัฐบาลมีบทบาทและหน้าที่โดยตรง ที่ต้องสนับสนุนให้เกิดการแก้ปัญหาและต้องเป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหา ถ้ารัฐบาลไม่นำหรือไม่ร่วมมือ การแก้ไขปัญหาที่จริงจังและมีประสิทธิภาพก็จะเกิดขึ้นยาก ซ้ำจะทำให้การทุจริตคอร์รัปชันยิ่งรุนแรงขึ้น เพราะการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอไม่เอาจริง

สำหรับระบบเศรษฐกิจ การทุจริตคอร์รัปชัน คือ การบิดเบือนการทำงานของระบบตลาด ทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน ไม่เกิดนวัตกรรมหรือการพัฒนาในการทำธุรกิจ ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายที่อ่อนแอ ก็ไม่สร้างแรงจูงใจให้เกิดการลงทุนโดยภาคเอกชน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของบ้านเราขณะนี้ ตรงกันข้ามความโปร่งใสในการทำธุรกิจที่มีมากขึ้นจะช่วยลดโอกาสของการเกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับ นักลงทุน พร้อมทั้งลดความเสี่ยงและลดต้นทุนให้กับการทำธุรกิจ ทำให้นักธุรกิจ อยากลงทุนอยากแข่งขัน อยากทำธุรกิจสำหรับภาครัฐ การเปิดข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาว่าจ้างหรือจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐ ก็จะสร้างความโปร่งใส และความเป็นธรรมให้กับการประมูลและการแข่งขันของบริษัทเอกชนในโครงการการลงทุนและการจัดซื้อ จัดจ้างของราชการ สร้างความมั่นใจให้กับ นักธุรกิจ ช่วยให้บริษัทสามารถประเมิน ความเสี่ยงและผลตอบแทนที่จะได้จากการเข้าร่วมการประมูลหรือร่วมการจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานรัฐได้อย่างถูกต้อง ทำให้เกิดการประหยัดและประชาชนได้ผลของงานที่ดี

สำหรับโครงการแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริตหรือโครงการ ซีเอซี การได้รับเชิญเข้าร่วมแถลงการณ์ของผู้นำภาคธุรกิจและประชาสังคมต่อผู้นำรัฐบาลคราวนี้ ชี้ถึงการยอมรับของภาคธุรกิจต่างประเทศในแนวทางและบทบาทที่โครงการ ซีเอซี กำลังทำอยู่ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ในคราวนี้ทาง โครงการซีเอซีได้ร่วมแสดงความเห็น โดยออกบทข้อเขียน (Statement) เกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชัน ซึ่งได้ถูกตีพิมพ์ และเผยแพร่ในการประชุมอาทิตย์ที่แล้ว เช่นกัน มีเนื้อหาสรุปดังนี้

1. การต่อสู้กับคอร์รัปชันจะไม่สามารถสำเร็จได้ ถ้าปราศจากความตั้งใจที่แน่วแน่และการเอาจริงของรัฐบาลที่ต้องเป็นผู้นำ และเป็นตัวอย่างที่ถูกต้องในการแก้ไขปัญหา

2. หน่วยงานภาครัฐต้องเป็นตัวอย่างที่จะจัดซื้อจัดจ้าง ลงทุนหรือทำธุรกิจเฉพาะกับบริษัทเอกชนที่มีนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันเท่านั้น

3. ในการให้บริการประชาชนและธุรกิจ เช่น การออกใบอนุญาต การออกเอกสารต่างๆ ตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ รัฐบาลต้องจัดให้มีการกำหนดกระบวนการให้บริการที่ โปร่งใส มีเงื่อนเวลาและขั้นตอนแน่นอน ระบุจำนวนเอกสารที่ต้องยื่นเพื่อประกอบการ

พิจารณาที่ชัดเจน รวมถึงค่าธรรมเนียมทั้งหมด ที่ต้องชำระตามกฎหมาย ถ้าหน่วยงานรัฐ ให้บริการไม่เป็นไปตามกระบวนการที่กำหนด ให้ถือว่ามีความผิดในข้อหาทุจริตคอร์รัปชัน

4. การจัดซื้อจัดจ้างและลงทุนภายใต้สัญญาที่ทำระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล (G2G)ยกเว้น กรณีเกี่ยวกับความมั่นคง ให้รัฐบาลเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อสร้างความโปร่งใสเท่าเทียมกับสัญญา จัดซื้อจัดจ้างที่ภาครัฐทำกับธุรกิจเอกชนทั่วไป ความโปร่งใสนี้ จะทำให้มีการตรวจสอบ และมีการคานอำนาจที่เพียงพอกับประโยชน์ ที่จะได้จากการซื้อขายดังกล่าว

ผู้สนใจเรื่องนี้ สามารถติดตามอ่านแถลงการณ์ร่วมและข้อเขียนของ โครงการ CAC ได้จากเว็บไซต์ของ ซีเอซี (www.thai-cac.com cac.com>) และหนังสือพิมพ์ไฟแนนเชียลไทมส์ ออนไลน์